

Historiesyn

Hvad er et historiesyn?

Et historiesyn kan være et individs eller gruppes ubevidste eller bevidste forestillinger og fortællinger om, at forandringer over tid har en retning eller mening, samt hvilke kræfter der driver dem.

Hvilke typer historiesyn findes der?

Der findes flere forskellige former for historiesyn. Nogle af dem har et overlap med historieteori, når det drejer sig om, hvad der 'driver historien fremad' (se afsnittet 'Videnskabsteori i historie' side 99).

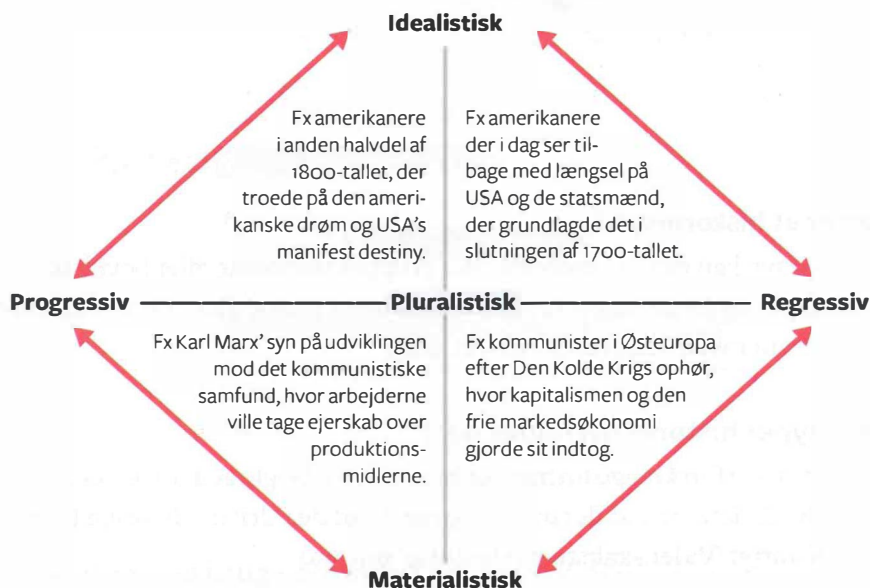
Idealistisk: Det idealistiske historiesyn fokuserer på aktørniveau til at forstå og forklare historiske forandringer. Ændringer i tanker, kulturelle strømninger og individets handlinger er i centrum. Fx vil den amerikanske uafhængighedskrig ses som en konsekvens af oplysningstidens tanker og individer som Thomas Jefferson og de andre 'founding fathers'.

Materialistisk: Det materialistiske historiesyn fokuserer på strukturerne for at forstå og forklare historiske forandringer. Magtforhold, levevilkår og produktionsforhold vil være i centrum. Fx vil den franske revolution ses som en konsekvens af enevældens styreform og undertrykkelse og udbytning af folket.

Progressivt: Det progressive historiesyn opfatter historiske forandringer som positive og som en udvikling mod noget nyt og bedre. Fx når amerikanerne i anden halvdel af 1800-tallet så på deres lands udvikling og ekspansion siden dets uafhængighed i 1776.

Regressivt: Det regressive historiesyn ser på den historiske udvikling i et negativt lys. Man længes tilbage til en fortid - virkelig eller imaginær - der opfattes som bedre end den man selv lever i. Det kan fx være når danske pensionister i dag ser på nedskæringer i velfærden og ser tilbage på 1960'erne og 1970'ernes velfærdssamfund.

Figur 5.3 Eksempel på forskellige historiesyn

Figuren ovenfor viser hvordan der kan være et samspil mellem de forskellige historiesyn og hvordan de kommer til udtryk. Et andet historiesyn kan her være det **pluralistiske** historiesyn, hvor man både opfatter aktører og strukturer som medvirkende til at 'drive historien fremad', og hvor man med mere nuancerede briller ser på udviklingen over tid og at nogle ting måske er blevet bedre, mens andre er blevet ringere.

Nogle steder vil du måske også støde på det **revisionistiske historiesyn**. Overordnet betyder det blot, at det er et opgør med en alment accepteret historisk opfattelse. Det kan fx være når opfattelsen af vikingetidens samfund ændres gennem nye arkæologiske fund eller nye dateringsmetoder. Det kan også være når ændringer i samfundet fører til et ændret synet på fortiden, som fx Black Lives Matter-bevægelsen har ført til et ændret syn på, hvordan man mindes Sydstaternes kamp i den amerikanske borgerkrig.

Revisionisme, som begreb, kan desværre være et lidt problematisk begreb at arbejde med, da der er grupper, der dækker sig ind under det og bevidst ændrer historiske fakta, uden belæg i kildematerialet. Den mest kendte form du vil støde på, især på nettet, drejer sig om holocaustbenægtelse – altså at nazisternes mord på jøderne ikke fandt sted eller var utilsigtet. Når du støder på begrebet, gælder det altså om at være opmærksom på, hvem afsenderen er.

Hvad kan du bruge din viden om forskellige historiesyn til?

Du kan bruge din viden om de forskellige historiesyn, når du skal se på forskellige opfattelser af historiske begivenheder og den historiske udvikling. Du kan fx bruge din viden til at se, hvordan forskellige parter i en begivenhed har opfattet udfaldet og udviklingen i fortiden. Fx hvordan vindere og tabere så på udfaldet af 1. verdenskrig eller hvordan forskellige grupper ser på udviklingen indenfor ligestilling. Vær opmærksom på, at det ene historiesyn ikke er bedre end det andet. Anvendeligheden af forskellige historiesyn afhænger blandt andet af, hvordan historikeren fremstiller fortiden og hvordan argumentationen er. Historikerne vil således ikke vægte alle faktorer ens. Det gør dog ikke nødvendigvis fremstillingen til uanvendelig.

